

canemàs

REVISTA DE PENSAMENT ASSOCIATIU

Associacionisme Cultural Català

03

ISSN 2014-5519

9 782014 551907

canemàs

canemàs

REVISTA DE PENSAMENT ASSOCIATIU

03

ESTIU - TARDOR 2012

EDITORIAL: Associacionisme i país

ARTICLES

L'associacionisme de les comunitats catalanes de l'exterior: identitats múltiples en un món global. ANTONI MONTSERRAT I MOUNER

Cineclubisme del segle XXI. Apostant pels drets del públic. JULIO LAM AÑA I OROZCO

Les aules de la gent gran: una iniciativa tant exitosa com ignorada. ÀNGEL CASALS

Joan Amades, un altre dels grans catalans a reivindicar. AMADEU CARBÓ I MARTORELL

El valor del coneixement. XAVIER FILELLA I PÍLA

L'esport es mor: visca l'espectacle esportiu. JAUME COMELLAS I COLLEFORNS

Parlem de voluntariat cultural? IMMA ROMERO I GELPÍ

ENTREVISTA

Conversa amb Pere Verdager. JOAN-RAMON GORDO I MONTRAVETA, JOAN MALUQUER I FERRER

CRÒNIQUES

El programa «Els jocs en la història»: una experiència de divulgació dels jocs populars i tradicionals. ELENA ESPUNY I ARASA

L'Aplec Excursionista dels Països Catalans. PAU VINYES I ROIG

RESSENYES

Valencians, encara: Cinquanta anys després de Joan Fuster. GEMMA AGUILERA I MARCUAL

El silenci dels telers. GEMMA AGUILERA I MARCUAL

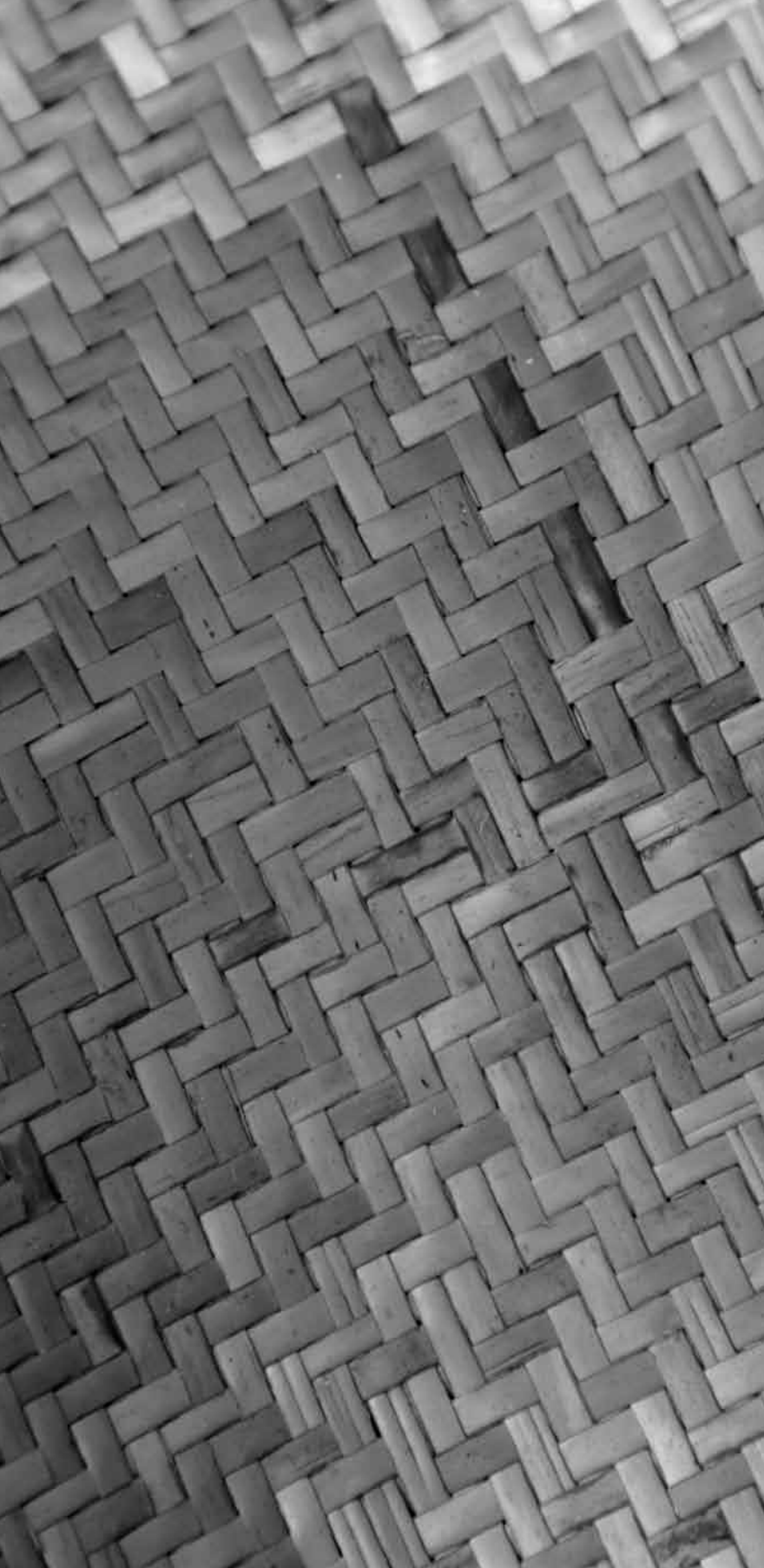
Els cinefòrums de Montserrat. JULIO LAM AÑA I OROZCO

Música i músics de l'Esbart Català de Dansaires. ANNA COSTA I FORNELLS

REVISTA DE PENSAMENT ASSOCIATIU

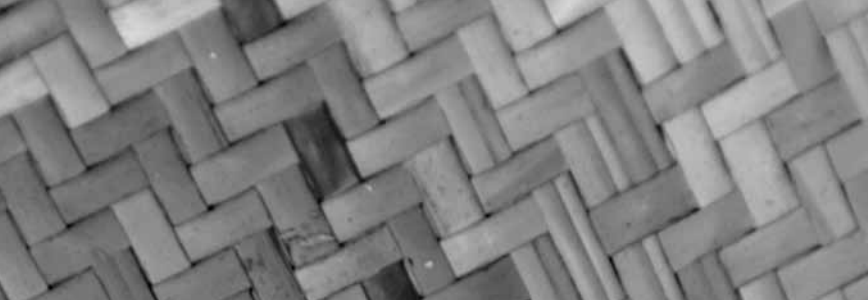
03

ESTIU - TARDOR 2012

canemàs

REVISTA DE PENSAMENT ASSOCIATIU

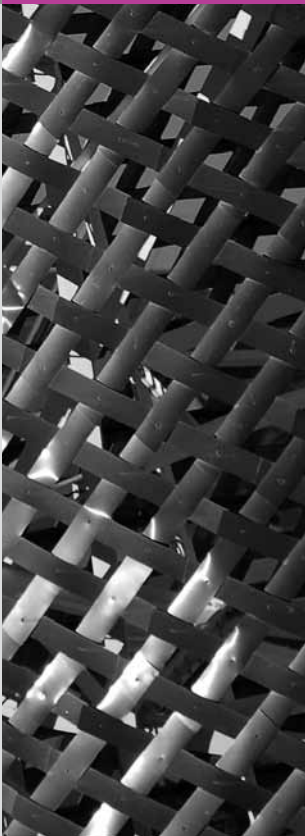

03

ESTIU - TARDOR 2012

Associacionisme
Cultural **Català**

canemàs

revista de pensament associatiu
núm. 03 (estiu - tardor 2012)

- 04 **EDITORIAL: Associacionisme i país**
- ARTICLES**
- 08 **L'associacionisme de les comunitats catalanes de l'exterior:** identitats múltiples en un món global. ANTONI MONT-SERRAT I MOJNER
- 20 **Cineclubisme del segle XXI.** Apostant pels drets del públic. JULIO LAM AÑA I OROZCO
- 38 **Les aules de la gent gran:** una iniciativa tant exitosa com ignorada. ÀNGEL CASALS
- 50 **Joan Amades, un altre dels grans catalans a reivindicar.** AM ADEU CARBÓ I MARTORELL
- 64 **El valor del coneixement.** XAVIER FILELLA I PLA
- 72 **L'esport es mor: visca l'espectacle esportiu.** JAUME COMELLAS I COLLDEFORNIS
- 86 **Parlem de voluntariat cultural?** IMMA ROMERO I GELPÍ
- ENTREVISTA**
- 102 **Conversa amb Pere Verdaguer.** JOAN-RAMON GORDO I MONT-RAVETA, JOAN MALUQUER I FERRER
- CRÒNIQUES**
- 114 **El programa «Els jocs en la història»:** una experiència de divulgació dels jocs populars i tradicionals. ELENA ESPUNY I ARASA
- 122 **L'Aplec Excursionista dels Països Catalans.** PAU VINYES I ROIG
- RESSENYES**
- 128 **Valencians, encara:** Cinquanta anys després de Joan Fuster. GEMMA AGUILERA I MARCUAL
- 130 **El silenci dels telers.** GEMMA AGUILERA I MARCUAL
- 132 **Els cinefòrums de Montserrat.** JULIO LAM AÑA I OROZCO
- 134 **Música i músics de l'Esbart Català de Dansaires.** ANNA COSTAL I FORNELLS
- 136 **HAN COL·LABORAT EN AQUEST NÚMERO**

Disseny gràfic

Faino Comunicació
www.faino.com

Correcció lingüística

Eulàlia Salvat

Fotografia

Antoni Carné

Subscripció

12,00 € (2 números)

Impressió

Litosplai S.A.
www.litosplai.net

ISSN

2014-5519

Dipòsit legal
B-4484-2012

CONSELL DE REDACCIÓ

Gemma Aguilera, Pere Baltà, Antoni Carné, Enric Cirici, Joan-Ramon Gordo, Èric Jover, Joan Maluquer i Josep Santesmases

Edita: Ens de l'Associacionisme Cultural Català. www.ens.cat

Correspondència: Ens de Comunicació Associativa.

Pl. de Víctor Balaguer, 5, 5è, 08003 Barcelona, el Barcelonès.
Tel. (34) 93 269 10 42, www.ens.cat, info@ensdecomunicacio.cat

© Ens de l'Associacionisme Cultural Català

Els judicis i opinions expressats en els articles publicats a la revista són exclusivament responsabilitat de l'autor. L'opinió de Canemàs, revista de pensament associatiu, només s'expressa a l'editorial.

AMB EL SUPORT DE:

Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència

Diputació
Barcelona
xarxa de municipis

Associacionisme i país

Els valors de l'associacionisme són innegables. Que unes persones decideixin un dia estructurar-se en una associació per a treballar —cadascú amb la seva disponibilitat i la seva capacitat— per un objectiu de caràcter altruista, un objectiu que beneficiï el conjunt de la societat, no té dita. Que la tasca empresa per una associació ompli un buit i subvingui a una necessitat no atesa per la societat, fa mereixedors els impulsors de la lloança general. Que cada associació maldi per intentar passar el relleu del compromís de generació en generació, dóna sentit i continuïtat a les iniciatives, ja siguin culturals, assistencials, esportives, socials, ambientals, educatives, científiques... Que les associacions es trobin entre elles i, sectorialment, s'estructurin en forma de federacions o plataformes, vertebrada el teixit de la societat i hi dóna cohesió i eficàcia en els objectius per assolir. Quan les persones esdevenen associades i es relacionen amb l'entorn immediat —el més local— o amb el més allunyat, aconsegueixen sostreure's a la individualitat, a l'egocentrisme, i dialoguen fructíferament amb els conssemblants en tota llei d'interessos i inquietuds. Quan es té l'ocasió de participar en activitats de manera lliure i desinteressada, aquesta mateixa participació reporta una satisfacció personal il·limitada a la persona.

Tots aquests són aspectes que permeten que la pobresa i l'exclusió social, per exemple, siguin combatudes amb efica-

cia i complementàriament a la feina de l'Administració, que en moments de dificultat econòmica extrema del sistema no reïx a abastar l'allau immensa de la necessitat. Hi ha situacions personals molt greus que els serveis socials poden no detectar i que una xarxa de persones que es lliuren a la comesa voluntarista d'atendre-les —més enllà del rigor, de vegades inhumà, de la burocràcia— poden salvar.

Tots aquests són aspectes que fan possible el miracle —sovint no prou ben valorat— d'un concert o d'una representació teatral en un poble, una vila o un barri que, altrament, s'arrossegarien per l'erm d'un desert cultural segur. Fins i tot els torneigs esportius —futbol, bàsquet, hoquei, handbol...— que cada cap de setmana se celebren per estadis, camps i pavellons d'arreu del país necessiten una organització i la dedicació voluntària de milers de persones. Els esplais, plens de monitors compromesos, transmeten als joves uns valors que, per força, els han de convertir en persones de profit per a la societat el dia de demà. Les múltiples expressions de la cultura popular —gegants, diables, castells, pessebres, trabucaires, cors, puntes de coixí, esbarts, sardanes, bandes musicals...— no s'expliquen sense el compromís altruista i després de milers de persones; la qual cosa facilita la integració de nous i, un cop més, la cohesió social del país. Els ateneus tenen, darrere seu, una història fascinant de vinculació local i de col·laboració entre la gent. En el món econòmic, qui hauria dit mai que una entitat sorgida de l'ajuda mútua i del foment de l'estalvi entre les classes treballadores, obligada a aplicar els beneficis a finalitats socials i culturals, arribaria a ser l'entitat financera principal de l'estat? Potser l'esperit de les caixes d'estalvi (ara convertides en bancs) s'havia allunyat dels postulats inicials, però tenim, certament, una munió de cooperatives de crèdit que funcionen i que, amb els estalvis dels uns, ajuden els altres.

Tot plegat és motiu d'orgull i diu molt d'un país, de les persones que s'hi impliquen. Però hi ha un fet que cal tenir present: totes aquestes associacions de mena diversa han sorgit i operen en un país concret i seria de doldre que, en un moment que aquest país els reclama un pas endavant, no

el fessin i fugissin d'estudi, com si la tasca llur fos una tasca abstracta, sense referents.

Som un país que, a banda de la solidaritat fiscal forçada —que, com a tal, deixa de ser solidaritat— a l'estat espanyol, sempre ha tingut la pruija d'ajudar les causes d'arreu del món d'una manera molt més marcada que en altres indrets, països o estats. (Cosa que saben prou bé les ONG i l'Església, d'ací i d'allà, a l'hora de dur a terme captes i campanyes.) Tenim la cultura de preocupar-nos en gran manera per les necessitats o les injustícies que pateixen els altres pobles del planeta; cosa que és un tret positivíssim del nostre tarannà. Però ho deixa de ser, de positiu, tan bon punt ens despreocupem del nostre entorn immediat i de la situació que, com a poble, ara ens toca de viure. I el nostre entorn, és clar, és la pobresa i la privació de les necessitats bàsiques, l'atur, els desnonaments o la injustícia social, posem per cas. Però també ho és un poble que vol ser i no el deixen ser, que està preparat per assumir la responsabilitat sobirana de viure en llibertat per a combatre, precisament, una crisi que l'escanya injustament. Un poble atàvicament creador de riquesa que, maltractat durant tres segles, s'empobreix sense poder disposar dels recursos que genera i els instruments que el farien sortir del sotrac. Un poble que pateix l'insult sistemàtic per la llengua en què s'expressa i en què educa els fills. Una cultura en una llengua que pateix l'embat d'una indústria cultural i d'una administració espanyoles que la combaten tant a Catalunya com a les Illes Balears i al País Valencià, amb una presència irrisòria en l'educació de la Franja de Ponent, l'Alguer i la Catalunya Nord. Davant d'això, les associacions no poden callar, s'han de travar i empènyer el país cap a la llibertat.